

Mestna občina
Ljubljana

SAVA
ZAVAROVANICA

KOMORNI ORKESTER RADIOTELEVIZIJE ŠPANIJA RTVE ORQUESTA DE CÁMARA

MARC MONCUSÍ

dirigent / conductor

ANTON GARCÍA FRANCISCO DE BORJA

trubenta / trumpet

DIMITRIJ IŠKANOV

klavir / piano

.....

SREDIŠČE VAŠIH DOŽIVETIJ

AT THE HEART OF YOUR EXPERIENCE

Ljubljana, **20. 6. - 12. 9. 2025**

Ustanoviteljica Festivala Ljubljana je Mestna občina Ljubljana.
The founder of the Ljubljana Festival is the City of Ljubljana.

Mestna občina
Ljubljana

Častni pokrovitelj Ljubljana Festivala 2025 je župan Mestne občine Ljubljana,
Zoran Jankovič. / *The Honorary Patron of the Ljubljana Festival 2025 is the
Mayor of the City of Ljubljana, Zoran Jankovič.*

Četrtek, 31. julij 2025, ob 20.00
Thursday, 31. July 2025, at 8.00 pm
Slovenska filharmonija / Slovenian Philharmonic

KOMORNI ORKESTER RADIOTELEVIZIJE ŠPANJA / RTVE ORQUESTA DE CÁMARA

Ivan Lopez, koncertni mojster / concert master

MARC MONCUSÍ

dirigent / conductor

ANTON GARCÍA FRANCISCO DE BORJA

trobenta / trumpet

DIMITRIJ IŠKANOV

klavir / piano

.....
Program / Programme:

Eduard Toldrà: Pogledi na morje / *Vistes al mar*

Brnistra / *La ginesta*

Tam v daljavah ob morju / *Allà a les llunyanies de la mar*

Morje je bilo veselo / *La mar estava alegre*

Dmitrij Šostakovič: Koncert za klavir, trobento in godalni orkester
št. 1 v c-molu, op. 35 / *Piano Concerto No. 1 in C minor, Op. 35*

I. Allegro moderato

II. Lento

III. Moderato

IV. Allegro con brio

***

Dmitrij Šostakovič, prir. / arr. **Rudolf Baršaj:** Komorna simfonija v
c-molu, op. 110a / *Chamber Symphony in C minor, Op. 110a*

I. Largo

II. Allegro molto

III. Allegretto

IV. Largo

V. Largo

Lucian Moraru: Romunski capriccio / *Romanian Caprice*
.....

Ena najvplivnejših katalonskih glasbenih osebnosti z začetka 20. stoletja, **Eduard Toldrà**, je javno nastopal že kot sedemletni čudežni violinist, po vrsti glasbenih uspehov se je izšolal v izvrstnega dirigenta, obenem pa je razvil skladateljsko govorico, ki jo je navezal na aktualna lokalna umetniška gibanja. **Vistes al mar** je prav ena izmed tistih skladb, ki so poveze ideje katalonskega gibanja *noucentizem*. Tisti čas se je katalonski nacionalizem že izražal v duhu kulturnega

modernizma. Pripadniki »gibanja novega stoletja« pa niso želeli skupaj z družbo brzeti v neznano, temveč so hitro spreminjajoči se svet želeli uravnotežiti s klasičnimi ideali skladnosti, reda, umirjenosti in liričnosti. *Vistes al mar* (1921) nosi podnaslov *Poetične evokacije* in izhaja iz treh naslovov katalonskega pesnika Joana Maragalla. *Brnistra* ali *španska metla* je tamkajšnja obmorska cvetlica, ki v Toldràjevem uvodnem stavku zastopa živahnost obmorskega utripa narave. *Tam v daljavah ob morju* tiho meditira ob razgledu mesečine nad morjem, sklepni stavek pa nas sooči z razigranostjo in razburkanostjo morskih valov. Toldrà se vsekakor naslanja na dediščino impresionistov – sploh Debussyja in Ravela –, francosko zasanjanost pa menja z vedrim mediteranskim značajem.

Jedro sporeda zavzemata deli **Dmitrija Šostakoviča. Koncert za klavir, trobento in godala v c-molu, op. 35**, je napisal leta 1933 pri sedemindvajsetih. Takrat je že veljal za enega najbolj markantnih skladateljskih glasov Sovjetske zveze in je zato tudi užival določeno stopnjo umetniške avtonomije. *Koncert za klavir, trobento in godala* je sprva nastajal kot delo za trobento, toda partitura se je hitro razrasla in skladatelj je dodal solistični klavir ter s tem posegel v vrst dvojnega koncerta. Poleg nenavadne zasedbe brez pihal in tolkal koncert izstopa s prepletom slogovnih referenc. Šostakovič se je v njem tudi zavestno oddaljil od monumentalnih klavirskih koncertov ruske romantike in se oprl na idiom sodobnikov: Stravinskega, Prokofjeva, Poulenca, Hindemitha. Glasbo je prepredel s plesnimi oblikami, ljudskimi melodijami in parodičnimi citati. Delo je igrivo, mestoma značilno sarkastično, vendar kompozicijsko izjemno doделano. Klavir prevzema vodilno vlogo, trobenta se pogosto oglašja kot njegov šaljivi komentar, godala pa so povezovalni element. Skladatelj se je pri pisanju oprl tudi na svoje izkušnje s pisanjem filmske glasbe in igranjem klavirja za spremljavo nemih filmov v kinematografih, kar se v razpoloženju skladbe pogosto tudi sliši – skladba ves čas spominja na gledališki dialog.

Skoraj tri desetletja mlajša **Komorna simfonija v c-molu, op. 110a**, je orkestrska priredba *Godalnega kvarteta št. 8 v c-molu, op. 110*, ki ga je Šostakovič napisal julija 1960 med delovnim obiskom v Dresdnu. Tja je potoval, da bi napisal glasbo za film o uničenju mesta v zavezniškem bombardiranju v zadnjih mesecih druge svetovne vojne. Delo je nastalo v pičlih treh dneh, posvečeno pa je žrtvam fašizma in vojne. Kljub posvetilu in namenskem nastanku skladbo danes razumemo kot eno najbolj osebnih skladateljevih del, v katerem se zgoščajo avtobiografski namigi in zgodovinske aluzije, prežemajo pa ga tesnobni občutki.

Leta 1967 je skladatelj dolgoletni sodelavec Rudolf Baršaj s Šostakovičevim privoljenjem pripravil verzijo za godalni orkester z naslovom *Komorna simfonija, op. 110a*. Vsebina ostaja enaka. Pet stavkov zaznamujejo citati iz njegovih zgodnejših del, ruske revolucionarne pesmi in pogrebni napevi. Uvodna tema je zapisana z začetnicami skladateljevega imena – D-Es-C-H –, ki se kot glasbeni podpis pojavlja v skorajda vsaki frazi. Šostakovič je načrtno odprl celotno delo z lastnim imenskim motivom in ga vpel med citate iz svojih predvojnih del ter pesemskega cikla *Iz Judovskih ljudskih pesmi*.

Skladatelj naj bi v pogovorih s sinom Maksimom večkrat izjavil, da je kvartet posvetil samemu sebi, da ga je napisal »sebi v čast«, kot nekakšno lastno žalno glasbo. Po besedah prijateljev ga je prisilni vstop v Komunistično partijo, ki se je zgodil ravno v tistem času, pahnil v globoko osebnostno krizo, razmišljal naj bi celo o samomoru. Delo lahko navzven razumemo kot pieteto do žrtev fašizma, navznoter pa za obračun z zgodovinskim trenutkom, v katerem je skladatelj živel. Nekateri motivi – na primer trkanje godal, ki ga je Maksim interpretiral kot aluzijo na trkanje KGB ob nočnih racijah – so v muzikološki literaturi postali značilni primeri zvočne alegorike.

S sklepno skladbo se vračamo k ljudskemu veseljačenju. Romunski violist, skladatelj in aranžer **Lucian Moraru** je kariero začel v Filharmoniji Georga Enescuja, vzporedno pa je deloval kot solist in komorni glasbenik. Leta 2005 je soustanovil ansambel Traffic Strings, s katerim je predvčerajšnjim nastopil tudi na 73. Ljubljana Festivalu. **Romunski capriccio** je osnovan na romunski ljudski pesmi *Ciocârlia* (Škrjanček) in je s tem poklon glasbi njegove domovine. Gre za izjemno ritmično, razigrano plesno skladbo. V njenem neutrudnem pulzu, vdorih ptičjega ščebetanja (sploh v kadenci panove piščali), predvsem pa elegantno potujeni tonalni govorici pa morda lahko zaslišimo tudi nekaj šostakovičevskega humorja.

.....

Komorni orkester Radiotelevizije Španija je zasedba, ki je izšla iz simfoničnega orkestra in zbora nacionalne medijske hiše. Prireja lastne koncertne cikle v madridskem Gledališču Monumental, pogosto pa se pojavlja tudi na festivalih po Španiji in v tujini. Zasedba sodeluje z Evropsko radiodifuzno zvezo (EBU) in redno snema glasbo za filme, serije ter dokumentarne oddaje za televizijske produkcije.

Dirigentska kariera je **Marca Moncusija** tako s simfoničnim kot tudi opernim in baletnim repertoarjem popeljala od Evrope vse do Latinske Amerike, Kitajske in Bližnjega vzhoda. Vodil je izvedbe baletov in oper od Puccinija do Weilla ter krstne izvedbe sodobnih španskih del. Deluje kot profesor dirigiranja in gostujoči predavatelj na konservatorijih v Mehiki, Venezueli in Španiji, sam pa je študiral dirigiranje v Madridu, Pittsburghu, Berlinu in pri slavnem Danielu Barenboimu.

Anton García Francisco de Borja je solo trobentač Simfoničnega orkestra Radiotelevizije Španija. Glasbeno se je izpopolnjeval v Madridu in Parizu, kjer je pod mentorstvom Erica Aubierja prejel zlato medaljo Konservatorija za glasbo. Sodeloval je z več španskimi in mednarodnimi orkestri.

Dimitrij Iškanov je pianist armenskega rodu. Pri enajstih je kot najmlajši finalist zastopal Malto na Evroviziji mladih glasbenikov. Sledili so nastopi na festivalih v Luzernu, Washingtonu, Amsterdamu in na Dunaju, pa tudi koncerti v dvoranah, kot so Carnegie Hall, Musikverein in Filharmonija na Labi. Trenutno študira na univerzi Mozarteum v Salzburgu.

Lovrenc Rogelj

The **RTVE Orquesta de cámara** was founded in order to give selected members of the Orquesta Sinfónica de Radio Televisión Española the opportunity to prove themselves as first-rate chamber musicians. The ensemble performs regularly at major Spanish music festivals in cities including Cuenca, Granada, Úbeda, Soria and Santander. In Ljubljana they will be conducted by **Marc Moncusí**, who trained at the Madrid Royal Music Conservatory and Carnegie Mellon University in Pittsburgh before going on to study with Jesús López Cobos in Cincinnati and Daniel Barenboim in Berlin. The soloists will be the Armenian-born pianist **Dmitry Ishkhanov**, who in 2016 became the youngest finalist in the history of the Eurovision Young Musicians competition, held that year in Cologne, and the Madrid- and Paris-trained Spanish trumpeter **Antón Borja**, principal trumpet of the Orquesta Sinfónica de Radio Televisión Española. The concert in the Slovenian Philharmonic will open with **Vistes al mar** by Spanish composer **Eduard Toldrà**, who made an important contribution to Catalan culture. **Dmitri Shostakovich** actually planned his first piano concerto as a double concerto for piano and trumpet, while his sombre Chamber Symphony, an arrangement for string orchestra of his »autobiographical« String Quartet No. 8 by the conductor Rudolf Barshai, was written at a time when the composer was already physically and mentally shattered by his experiences with Soviet regime. The last item on the programme is **Romanian Caprice**, a work by the versatile Romanian musician **Lucian Moraru**, the founder of the ensemble Traffic Strings.

Izdal / Published by: **FESTIVAL LJUBLJANA**, julij / July 2025

Zanj / For the Publisher: **DARKO BRLEK**, direktor in umetniški vodja, častni član Evropskega združenja festivalov / General and Artistic Director, Honorary member of the European Festivals Association

Glasbena producentka / Music producer: **BRINA NATAŠA ZUPANČIČ**

Tonska mojstrica / Sound designer: **ALEKS PIRKMAJER PENKO**

Besedila / Texts: **LOVRENC ROGELJ**

Prevod / Translation: **AMIDAS, d. o. o.**

Oblikovanje / Design: **ART DESIGN, d. o. o.**

ljubljanafestival.si

www.facebook.com/ljubljanafestival

www.instagram.com/festival_ljubljana/

www.youtube.com/user/TheFestivalLjubljana

www.linkedin.com/company/festival-ljubljana

www.tiktok.com/@ljubljanafestival

Festival Ljubljana si pridržuje pravico do sprememb v programu in prizoriščih.
The Ljubljana Festival programme and venues are subject to change.

Glavni sponzor
General sponsor:

Glavni medijski sponzor
General media sponsor:

Sponzorji 73. Ljubljana Festivala / Sponsors of the 73rd Ljubljana Festival:

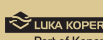
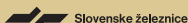
Glavni sponzor zunanjega oglaševanja
General sponsor of outdoor advertising:

Medijski partnerji / Media Partners:

Sponzorji posameznih prireditev / Sponsors of the individual events:

Partnerji Ljubljana Festivala / Ljubljana Festival partners:

Occidental Ljubljana

Prijatelji Festivala Ljubljana / Friends of Ljubljana Festival:

Uradna vina
Official wines:

Uradni prevozniki / Transport partners:

Vstopnice / Tickets: ljubljanafestival.si, Eventim, blagajna Križank
Križanke Box Office, bencinski servisi / gas stations

Več informacij / More information: ljubljanafestival.si